

Instytut Pamięci Narodowej - Kielce

<https://kielce.ipn.gov.pl/kielce/aktualnosci/245584,Osiagniecia-II-Rzeczpospolitej-Nowa-prezentacja-na-Przystanku-Historia.html>
02.08.2026, 06:51

„Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Nowa prezentacja na „Przystanku Historia”

„Osiągnięcia II Rzeczypospolitej” – to tytuł najnowszej prezentacji, jaka pojawiła się na oknach Centrum Edukacyjnego IPN „Przystanek Historia” w Kielcach, przy ul. Warszawskiej 5. Jej autorem jest Jakub Mularczyk z Referatu Edukacji Narodowej Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach.

22.07.2026

[Centralny Okręg Przemysłowy II Rzeczypospolita \(II RP\) Władysław Orliński](#)

Prezentacja składa się z 14 plansz. Na nich została zawarta historia, ujęta w następujących tematach: „Obrona niepodległości”, „Sprawiedliwe prawo”, „Nowoczesne reformy”, „Stabilna waluta”, „Okno na świat”, „Rozwój kolei”, „Gospodarcze ożywienie”, „Przełomowe odkrycia”, „Podbój przestworzy”, „Praktyczna architektura”, „Rozkwit polskiej kultury” i „Sportowe triumfy”.

To pasjonująca opowieść o tym, jak po 123 latach niewoli i podziału między trzech zaborców, Polacy poradzili sobie z wielkim wyzwaniem utrzymania suwerenności i budowy sprawnie działającego państwa. Trudności było wiele, bo na terenie jednego państwa m.in. płacono różną walutą, stosowano odmienny system miar i wag, czy też odrębne przepisy drogowe. Integracja trzech rozbudowanych systemów prawnych, gospodarczych i administracyjnych była kluczowym zadaniem, sukcesywnie realizowanym aż do wybuchu II wojny światowej.

Odbudowa II Rzeczypospolitej przebiegała w tle wielkich kryzysów gospodarczych oraz trudnej relacji z sąsiadami. Poważnym problemem była hiperinflacja, którą zatrzymano wprowadzając pakiet ustaw, w tym nową i stabilną walutę – polskiego Złotego. Sukces tej reformy uchronił państwo przed katastrofą ekonomiczną, a do gospodarczego ożywienia doprowadziły wielkie państwowe inwestycje. Budowa portu i miasta w Gdyni przyniosła z czasem wymierne korzyści finansowe, a realizacja projektu Centralnego Okręgu Przemysłowego świadczyła o wielkich aspiracjach II RP.

Polska była jednym z pierwszych krajów na świecie, wprowadzającym prawo wyborcze dla kobiet, a także innowacyjne reformy społeczne z zakresu prawa pracy oraz ubezpieczeń socjalnych. W warunkach niepodległości rozwijała się również polska kultura, która nie była już skrzepowana przez cenzurę państw zaborczych. Sportowcy pod białą-czerwoną flagą osiągalni ważne sukcesy na zawodach międzynarodowych, a sport stał się ważną aktywnością w życiu codziennym mieszkańców Polski.

Choć II RP nie była państwem doskonałym, to zdecydowanie była sukcesem ówczesnych pokoleń. Zabrakło czasu, aby wyeliminować niekorzystne zjawiska społeczne jak wysokie bezrobocie, ubóstwo, czy analfabetyzm. Działając jednak w trudnych warunkach ekonomicznych, Polacy zbudowali kraj z wielkimi osiągnięciami w niejednej dziedzinie.

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

OSIĄGNIĘCIA II RZECZPOSPOLITEJ

W 1918 r. Polacy stanęli przed wielkim wyzwaniem utrzymania suwerenności i budowy sprawnie działającego państwa. Podstawową kwestią do rozwiązania był kształt granic odrodzonego kraju, o co walczone aż do 1922 r. Licząca 388,6 tys. km² II Rzeczpospolita powstała na ziemiach administrowanych ponad sto lat przez trzech zaborców: Rosję, Niemcy oraz Austrię. W rezultacie na terenie jednego państwa płacono różną walutą, stosowano odmienny system miar i wag, czy też odrębne przepisy drogowe... Integracja trzech rozbudowanych systemów prawnych, gospodarczych i administracyjnych była kluczowym zadaniem, sukcesywnie realizowanym aż do wybuchu II wojny światowej.

Odbudowa II Rzeczypospolitej przebiegała na tle wielkich kryzysów gospodarczych oraz trudnej relacji z sąsiadami. Poważnym problemem była hiperinflacja, którą zatrzymano, wprowadzając pakiet ustaw, w tym nową i stabilną walutę – polskiego złotego. Sukces tej reformy uchronił państwo przed katastrofą ekonomiczną, a do gospodarczego ożywienia doprowadziły wielkie państwowe inwestycje. Budowa portu i miasta w Gdyni przyniosła z czasem wymierne korzyści finansowe, a realizacja projektu Centralnego Okręgu Przemysłowego świadczyła o wielkich aspiracjach II RP.

Polska była jednym z pierwszych krajów na świecie, wprowadzającym prawo wyborcze dla kobiet, a także innowacyjne reformy społeczne z zakresu prawa pracy oraz ubezpieczeń społecznych. W warunkach niepodległości rozwijała się również polska kultura, która nie była już skrzepowana przez cenzurę państw zaborczych. Sportowcy pod białą-czerwoną flagą osiągnęli ważne sukcesy na zawodach międzynarodowych, a sport stał się ważną aktywnością w życiu codziennym mieszkańców Polski.

Choć II RP nie była państwem doskonałym, to zdecydowanie stanowiła sukces ówczesnych pokoleń. Zabrakło czasu, aby wyeliminować niekorzystne zjawiska społeczne, jak wysokie bezrobocie, ubóstwo, czy analfabetyzm. Działając jednak w trudnych warunkach ekonomicznych, Polacy zbudowali kraj z wielkimi osiągnięciami w niejednej dziedzinie.

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Obrona niepodległości

Po zakończeniu I wojny światowej, Polacy walczyli o granice swojego państwa, łącząc działania dyplomatyczne z militarnymi. W Wielkopolsce wywołali zwycięski narodowy zryw, który zaowocował włączeniem tych ziem do nowo odrodzonej Rzeczypospolitej. Podobnie sprawa przedstawiała się na Górnym Śląsku, gdzie po trzech powstaniach, część tego terytorium również została przyłączona do Polski. Z kolei w Galicji Wschodniej swoje aspiracje państwowotwórcze mieli Ukraińcy, którzy w listopadzie 1918 r. zbrojnie zajęli te tereny, lecz po kilku miesiącach wojny zostali odparci za rzekę Zbrucz. Sytuację militarnego zaangażowania Polaków wykorzystali Czechosłowacy, zajmując w tym czasie Śląsk Cieszyński, do którego – tak samo jak Polacy – rościli swoje prawa. Walka o granice państwa polskiego wymagała ogromnego poświęcenia i zaangażowania.

Największym zagrożeniem polskiej suwerenności była wojna z bolszewicką Rosją na początku 1919 r. W toku wojny dużą sprawnością wykazał się polski wywiad, a złamanie rosyjskich szyfrów umożliwiło pozyskanie strategicznych informacji o miejscu koncentracji jednostek Armii Czerwonej. Najbardziej krytyczny moment tego konfliktu nadszedł latem 1920 r., kiedy Rosjanie znaleźli się na przedpolach Warszawy. Wówczas w polskim Sztabie Głównym opracowano plan kontruderzenia z nad rzeki Wieprz, a manewr ten zakończył się zwycięską „Bitwą Warszawską” i zmuszeniem Armii Czerwonej do wycofania się. Kilka miesięcy później, w marcu 1921 r., podpisano pokój w Rydze, ustalając przebieg granicy wschodniej. Obrona stolicy, zwana również „Cudem nad Wisłą”, stała się jedną z najważniejszych bitew w historii, a jej rozstrzygnięcie pozwoliło zatrzymać pochód Armii Czerwonej do Europy Zachodniej, osłabionej po I wojnie światowej.

Fot. Sztab 18 Wlkpolskiej Dywizji Piechoty Wojska Polskiego, 1920 r.
(Wojskowe Biuro Historyczne)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Sprawiedliwe prawo

Trzej zaborcy pozostawili po sobie odmienne porządki prawne. W województwach zachodnich stosowano prawo niemieckie, w południowych austriackie, a we wschodnich rosyjskie. Ponadto w centrum kraju stosowano prawo byłego Królestwa Polskiego. Wiele obowiązujących systemów prawnych na terenie jednego kraju wprowadzało chaos i utrudniało życie obywatelom. Panujące prawo należało ujednolicić, co było wielkim wyzwaniem, ale niezbędnym do zbudowania sprawnie działającego państwa.

W czerwcu 1919 r. Sejm uchwalił ustawę o Komisji Kodyfikacyjnej, której zadaniem było opracowanie ustaw w dziedzinie prawa cywilnego i karnego. Akty prawne Komisji nie były ustawami, a wchodziły w życie jako rozporządzenia Prezydenta RP – pozwoliło to uniknąć politycznej ingerencji Sejmu w treść unormowań. Unifikacja prawa stopniowo ułatwiała funkcjonowanie sądów, administracji oraz gospodarki. Warto wspomnieć, że przez dwadzieścia lat pracy komisji wydano kodeksy, obowiązujące, mimo zmiany ustroju, aż do lat dziewięćdziesiątych XX w. Niektóre zbiory przepisów ustanowionych w czasach II RP są aktualne pod dziś dzień.

Ważnym dokonaniem dla polskiej państwowości było uchwalenie konstytucji. Po ponad dwuletniej dyskusji nad jej treścią wypracowano kompromis i 17 marca 1921 r. Sejm RP przyjął ustawę zasadniczą, zawierającą podstawowe normy określające funkcjonowanie państwa. Ustanowienie konstytucji zbiegło się z podpisaniem pokoju w Rydze z Rosją. W tym czasie Polska przestawała być postrzegana jako „państwo sezonowe” i zaczęła zyskiwać renomę na arenie międzynarodowej.

Fot. Medal autorstwa Felixa Lepińskiego upamiętniający rocznicę uchwalenia Konstytucji Marcowej, 1922 r.
(Biblioteka Sejmowa)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Nowoczesne reformy

Podczas I wojny światowej kobiety na masową skalę zastąpiły mężczyzn, zmobilizowanych do wojska, w każdej gałęzi gospodarki: w fabrykach, gospodarstwach rolnych i urzędach.

Co więcej, Polki aktywnie brały udział w walce o niepodległość, włączając się w prace tajnych organizacji. Swoim zaangażowaniem uzyskały w listopadzie 1918 r. prawa wyborcze, a Polska stała się jednym z pierwszych krajów na świecie, wprowadzającym w tej kwestii równouprawnienie. Obywatelki II RP z czasem zyskiwały coraz więcej praw, choć na rynku pracy nie było im wcale łatwo. Zarabiały mniej niż mężczyźni na tych samych stanowiskach, a z uwagi na pięć trudniej im było awansować. W czasach II RP wykonano duży krok w kierunku równouprawnienia, ale do pełni praw kobiet wciąż była daleka droga.

U początków odrodzonej Polski zrealizowano również wiele reform społecznych. To wtedy wprowadzono ośmiodziesiętny dzień pracy, a także ubezpieczenia od chorób i wypadków dla pracowników. W 1934 r. zaczęła obowiązywać ustawa o ubezpieczeniu społecznym, która scalała ówczesne przepisy, pozostawione jeszcze po państwach zaborczych. Wiele z jej zapisów było nowatorskich, choćby ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa czy śmierci. System opieki społecznej uproszczono, tworząc jedną, centralną instytucję – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Fot. Mieszkańcy Borka Fałęckiego podczas głosowania w wyborach do Sejmu, 16 listopada 1930 r. (Narodowe Archiwum Cyfrowe)

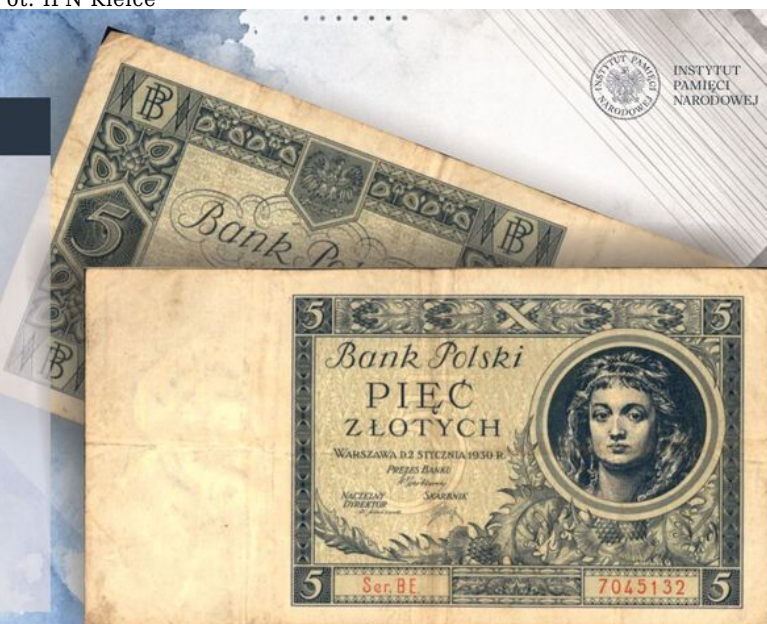
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Stabilna waluta

Po rozbiorach, na terenie II RP w użyciu było przynajmniej kilka walut. Płacono markami niemieckimi i polskimi, koronami austriackimi, rublami, hrywnami, ostrublami, ostmarkami, czy też karbowaniami. Już w marcu 1919 r. zakazano przywozu walut dawnych państw zaborczych oraz wprowadzono dwuwalutowość. Oznaczało to, że na danym terenie można było płacić monetą wcześniej tam używaną oraz marką polską, która od początku 1920 r. stała się środkiem płatniczym na terenie całego kraju.

W kolejnych latach obywatele II RP zmagali się z rosnącymi kosztami życia i pogarszającymi się warunkami bytowymi. Nadmierne wydatki państwa, spowodowane prowadzonymi wojnami i potrzebami odbudowy, kompensowano dodrukiem pieniędzy, czego skutkiem był kryzys gospodarczy i zjawisko hiperinflacji w 1923 r. Wydarzenia te doprowadziły do upadku rządu Wincentego Witosa i powołania nowego – pod kierownictwem Władysława Grabskiego, który przeprowadził reformę walutową. Nowy premier rozpoczął naprawę finansów państwa od cięć kosztów w administracji państwowej, waloryzacji podatków, redukcji wydatków na wojsko oraz wprowadzenia jednorazowego podatku majątkowego dla najbogatszych. W kwietniu 1924 r. wprowadzono nową walutę – polski złoty, a także jej emitenta – Bank Polski. Do czerwca 1925 r. nakazano wymianę marki polskiej na nową walutę, a wyzwaniem stojącym przed rządem była stabilizacja złotego, którą osiągnięto dopiero w 1927 r. Reforma Grabskiego zwiększyła możliwości kredytowe państwa i pozwoliła na rozwój gospodarki kraju. Polski złoty, aż do wybuchu II wojny światowej, stał się walutą stabilną i wymienną.

Fot. Banknot pięciozłotowy będący w obiegu w okresie I RP. (Instytut Pamięci Narodowej)

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Okno na świat

Na mocy Traktatu Wersalskiego, Polska otrzymała dostęp do morza, a jej linia brzegowa wynosiła zaledwie około 140 km. Na przyznanym terenie brakowało jednak portu morskiego, choć Polacy mieli możliwość rozładunku towarów sprowadzanych drogą morską w Wolnym Mieście Gdańsku. Już od początku takie rozwiązanie generowało problemy. Pracujący w gdańskim porcie Niemcy dokerzy bardzo często sabotowali polskie ładunki, co powodowało opóźnienia w dostawach. Władze II RP pod koniec 1920 r. rozpoczęły działania zmierzające do budowy portu w małej wiosce rybackiej – Gdyni. W samym Gdańsku, na półwyspie Westerplatte, Polacy zbudowali również składnicę tranzytową, służącą do przeładunku materiałów wojсковych i będącą ostoją polskości w mieście zdominowanym przez Niemców.

Budowa portu w Gdyni była strategicznym projektem państwa. Inwestycja od początku traktowana była priorytetowo, choć pierwotnie, z uwagi na ograniczone środki i trudną sytuację gospodarczą w kraju, prace budowlane szły powoli. Przełom nastąpił w 1926 r., a port w Gdyni z czasem stał się jednym z największych i najnowocześniejszych na Morzu Bałtyckim. W styczniu 1927 r. przedsiębiorstwo Żegluga Polska zakupiło pierwsze statki handlowe, a w marcu 1930 r. uruchomiono regularną linię pasażerską z Gdyni do Nowego Jorku. Za rozwojem portu musiało nadążyć miasto, w którym powstawały dzielnice mieszkaniowe, zaplecze usługowe, drogi, wodociągi... Gdynia z niewielkiej miejscowości, w ciągu kilku lat, stała się „polskim oknem na świat”.

Fot. Dworzec morski w Gdyni, 1938 r.
(Biblioteka Narodowa)

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Rozwój kolei

Czterolatnie przemarsze różnych armii i działania zbrojne w trakcie I wojny światowej w znacznym stopniu przyczyniły się do zdevastowania infrastruktury na ziemiach polskich. Blisko połowa mostów legła w gruzach bądź została poważnie uszkodzona. Zniszczeniu uległy również tory kolejowe, parowozy, wagony osobowe i towarowe. W pierwszych latach niepodległości funkcjonowało niewiele połączeń kolejowych między miastami, a czas przejazdu na trasie z Warszawy do Krakowa trwał aż dziewięć godzin.

Proces wymiany wyeksploatowanego mienia trwał przez całe dwudziestolecie międzywojenne. Polska odziedziczyła po zaborcach trzy systemy kolejowe, różniące się przede wszystkim szerokością torów. W czasach II RP wymieniono 50 mln podkładów kolejowych, poza tym wybudowano 2 tys. km nowych linii kolejowych. Największą inwestycją logistyczną II RP była magistrala węglowa, która połączyła portową Gdynię z zasobnym w węgiel Górnym Śląkiem. Jej powstanie umożliwiło szybki i tani przewóz surowców, a także zwiększenie eksportu węgla, co wpłynęło korzystnie na bilans gospodarczy Polski. W Warszawie, w latach trzydziestych XX w. otwarto kolej średnicową, która połączyła wschodnią część stolicy z zachodnią. Składała się m.in. z tunelu poprowadzonego pod centrum miasta oraz mostu na Wiśle, a innowacyjne rozwiązania techniczne były kopiowane za granicą.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Fot. Budowa magistrali węglowej na odcinku Herby-Kalety, październik 1926 r.
(Narodowe Archiwum Cyfrowe)

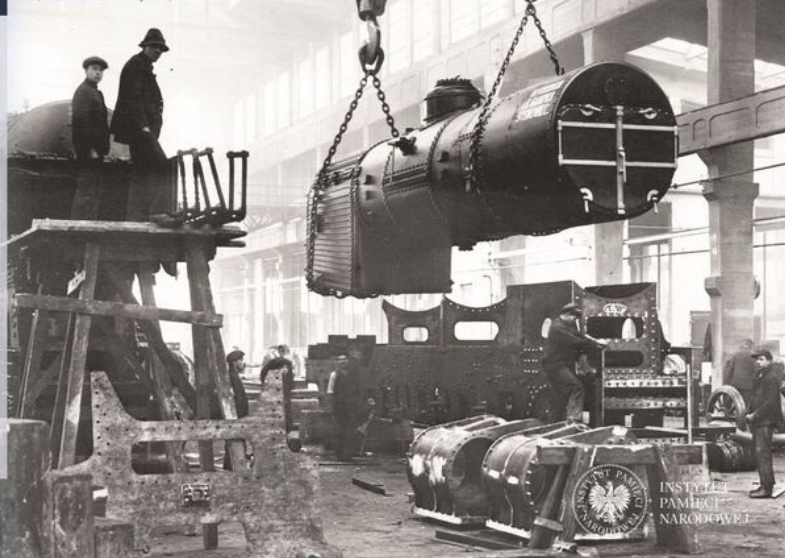
Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Gospodarcze ożywienie

U progu niepodległości, po czterech latach wojny, polska gospodarka znajdowała się w katastrofalnym stanie. Wartość produkcji przemysłowej wynosiła wówczas trzydziści procent stanu sprzed 1914 r., a w granicach II RP znalazły się ponadto tereny o zróżnicowanej charakterystyce i ekonomii. Na początku lat dwudziestych XX w. Polacy zmagali się z hiperinflacją, która została opanowana dopiero w 1924 r. Pięć lat później w USA wybuchł kryzys na giełdzie, wywołujący światowy kryzys, który w Polsce został zażegnany w połowie lat trzydziestych XX w. Mimo wielu poważnych trudności ekonomicznych, władze II RP finansowały i uruchamiały wielkie inwestycje.

W 1927 r. w Mościcach powstała jedna z najnowocześniejszych fabryk, specjalizująca się w produkcji chemicznej, głównie nawozów mineralnych. Rozwijał się również przemysł motoryzacyjny, czego dowodem jest skonstruowanie polskiego samochodu osobowego CWS w Centralnych Warsztatach Samochodowych w Warszawie. Największym państwowym projektem, oprócz portu morskiego w Gdyni, była budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego. W województwach południowych i centralnych II RP, w ramach COP, budowano oraz modernizowano fabryki i zakłady przemysłu ciężkiego. Celem tego ambitnego planu było zwiększenie potencjału zbrojowego państwa oraz zmniejszenie bezrobocia. W latach 1937-1939 przeznaczono na COP około sześćdziesięciu procent wydatków inwestycyjnych, a realizacja projektu była wielowymiarową inwestycją, brutalnie przerwana przez wybuch II wojny światowej.

Fot. Montaż parowozów Tr 21 w Fabryce Lokomotyw w Chrzanowie.
(Narodowe Archiwum Cyfrowe)

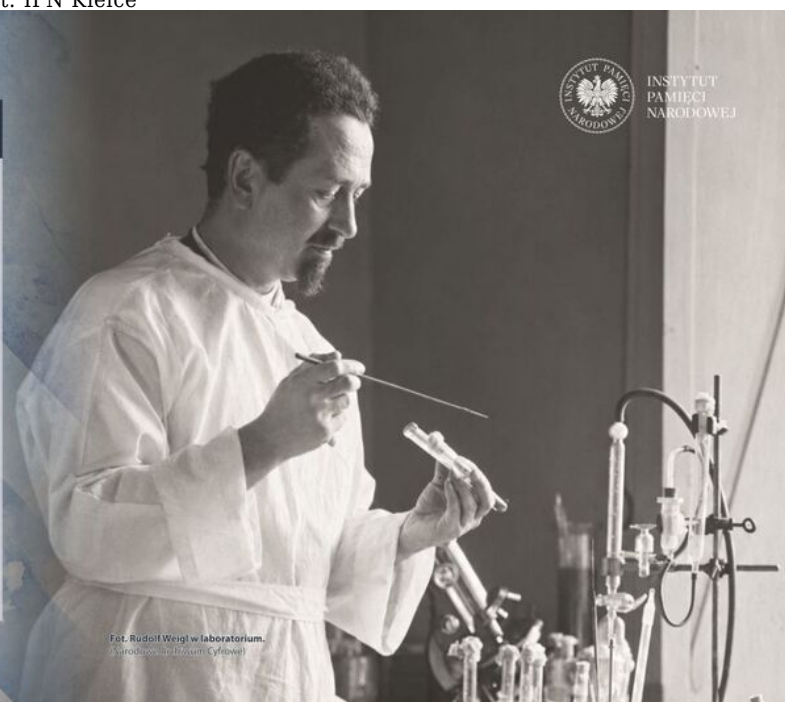
Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Przełomowe odkrycia

W dwudziestoleciu międzywojennym nastąpił w Polsce dynamiczny rozwój szkolnictwa. W 1932 r. wprowadzono reformę oświaty, zwaną od nazwiska jej autora jędrzejewiczowską, ustanawiając obowiązek szkolny na szczeblu szkoły powszechnej (podstawowej), składającej się z siedmiu klas. Przede wszystkim jednak ujednolicono w całym kraju program nauczania. Pewną innowacją wprowadzoną w latach dwudziestych XX w. były stypendia dla najzdolniejszych uczniów i studentów. Przybywało placówek edukacyjnych, a liczba uczelni i instytucji badawczych rosła, co wpłynęło pozytywnie na rozwój polskiej nauki. W 1939 r. działały w Polsce 32 uczelnie wyższe, w większości założone właśnie w dwudziestoleciu międzywojennym. Dużą estymą cieszyły się m.in. lwowska szkoła matematyczna skupiona wokół Stefana Banacha i Hugona Steinhausa, a nazwiskami lwowskich uczonych są nazwane twierdzenia i teorie matematyczne, znane na całym świecie. Kryptolodzy Marian Rejewski, Jerzy Różycki i Henryk Zygalski w grudniu 1932 r. rozszyfrowali niemiecką maszynę wojskową – „Enigmę”, a z ich wiedzy podczas II wojny światowej czerpali alianci.

Naukowcy pracujący na polskich uczelniach mieli również swój wkład w rozwój nauk medycznych. Rudolf Weigl zasłynął wynalezieniem pierwszej skutecznej szczepionki przeciwko tyfusi płamistemu. W 1928 r. przyjęto zaś na całym świecie oznaczenia grup krwi, opisanych przez zajmującego się tą dziedziną nauki Ludwika Hirsfelda. Na polskich uczelniach II RP pracowało wielu naukowców o międzynarodowej sławie.

Fot. Rudolf Weigl w laboratorium.
(Narodowe Archiwum Cyfrowe)

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Podbój przestworzy

Odzyskanie przez Polskę niepodległości zbiegło się z dynamicznym rozwojem lotnictwa. Już w listopadzie 1918 r. rozpoczęto tworzenie Sił Powietrznych, opierających się początkowo na maszynach zdobytych lub pozostawionych przez armie zaborców. Zajęte przez powstańców wielkopolskich lotnisko w Ławicy, przyniosło największy łup w dziejach polskiego oręża – wartość rozmontowanych samolotów i balonów obserwacyjnych oszacowano na 200 mln ówczesnych marek niemieckich. W grudniu 1918 r. decyzją gen. Stanisława Szeptyckiego bialo-czerwona szachownica stała się znakiem polskich Sił Powietrznych. Symbol ten, z niewielkimi zmianami, używany jest również i dziś.

Komentowanym na świecie osiągnięciem był dokonany w 1926 r. przez Bolesława Orlńskiego i Leonarda Kubiaka przelot z Warszawy do Tokio w ciągu dziewięciu dni. W ówczesnych warunkach technicznych, cała akcja wymagała skrupulatnego zaplanowania, a jej powodzenie zdobyło uznanie i pokazało, że odrodzona Polska ma w swoich szeregach wybitnych pilotów. Ponadprzeciętnymi umiejętnościami popisali się również Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura, którzy na samolocie polskiej konstrukcji zwyciężyli w Międzynarodowych Zawodach Samolotów Turystycznych w 1932 r. Dzień tego triumfu, 28 sierpnia, ustanowiony został w 1993 r. Świętem Lotnictwa Polskiego.

II RP słynęła nie tylko znakomitymi pilotami, ale również produkcją maszyn lotniczych. W 1928 r. powstały w Warszawie Państwowe Zakłady Lotnicze, zatrudniające najlepszych polskich konstruktorów. Samoloty skonstruowane i wyprodukowane w tych zakładach prezentowano na pokazach w całej Europie, ponadto były towarem eksportowym.

Fot. Pilot Bolesław Orlński przed samolotem polskiej konstrukcji PZL P-6, 1931 r.
(Muzeum Lotnictwa Polskiego)

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

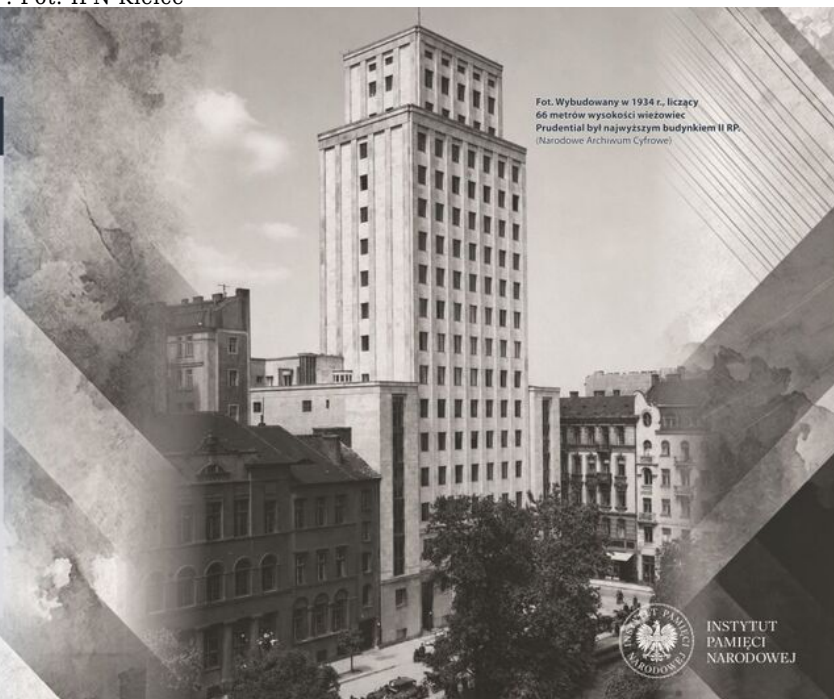
Praktyczna architektura

Elementem podkreślającym rozwój II RP była architektura. Tuż po zakończonej wojnie priorytetem stało się odbudowanie uszkodzonych oraz całkowicie zniszczonych budynków. Wznoszono gmachy dla powstających instytucji państwowych oraz mieszkania dla pracowników. Architekci nawiązywali do stylów historycznych, choć z czasem popularnym nurtem stał się funkcjonalizm, czyli odrzucenie zdobień na rzecz użyteczności. Na przestrzeni dwudziestolecia międzywojennego często łączono nurty klasyczne z nowoczesnymi. Jednym z przykładów architektury II RP jest, powstały w 1935 r., budynek dzisiejszego Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach, w którym połączono praktyczny monumentalizm z elementami historyzmu widocznymi chociażby w elewacji.

Symbolem architektonicznym odradzającego się państwa polskiego był nowo wybudowany gmach Sejmu. Wówczas powstała plenarna sala posiedzeń, w formie dziś powszechnie znanej. W stolicy znajdował się również najwyższy obiekt w Polsce okresu międzywojnia, oddany w 1934 r., tzw. Prudential należący do firmy ubezpieczeniowej o tej nazwie. Wieżowiec liczył 66 metrów wysokości, a na jego dwóch najwyższych piętrach znajdowała się doświadczalna stacja telewizyjna.

Mimo ogromnej skali zniszczeń dokonanych w trakcie II wojny światowej, wiele zaprojektowanych i wzniesionych budynków w czasach II RP przetrwało i jest użytkowanych do dziś.

Fot. Wybudowany w 1934 r., liczący 66 metrów wysokości wieżowiec Prudential był najwyższym budynkiem II RP.
(Narodowe Archiwum Cyfrowe)

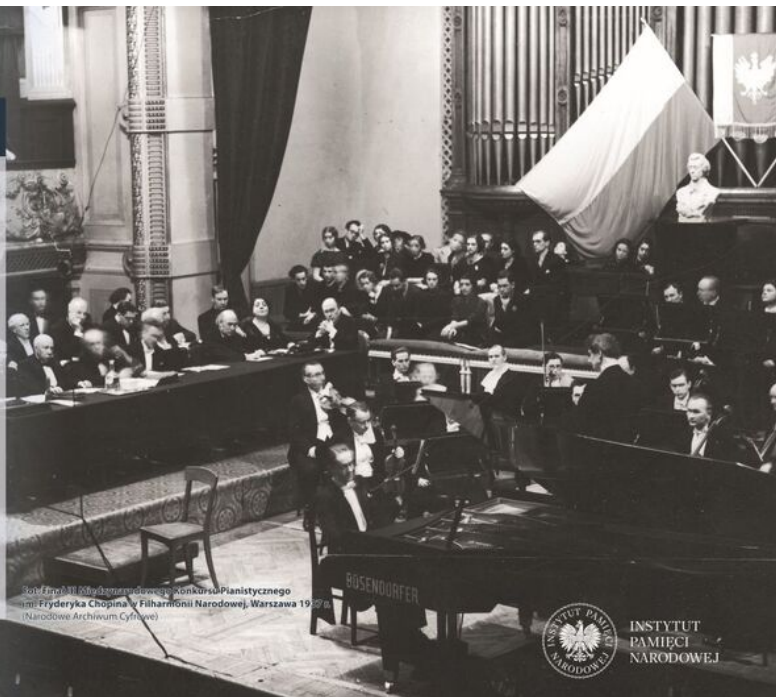

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Rozkwit polskiej kultury

W czasach II RP w pełni rozwijała się polska kultura, a artyści, poruszając wątki narodowe czy polityczne, nie byli już poddawani cenzurze. Wielkim sukcesem polskiej literatury było przyznanie Nagrody Nobla Władysławowi Reymontowi w 1924 r. za powieść „Chłopi”, która doczekała się kilku filmowych adaptacji. W dwudziestolecie międzywojennym rozwijała się kultura masowa, a radio i kino zrewolucjonizowały styl życia. W kwietniu 1926 r. Polskie Radio rozpoczęło nadawanie regularnych programów, a pięć lat później w podwarszawskim Raszynie wybudowano jedną z najsilniejszych stacji nadawczych w Europie. Za pośrednictwem radia realizowano misję edukacyjną, prowadząc audycje skierowane do dzieci i młodzieży. Ramówka zdominowana była przez muzykę rozrywkową, a w latach 30. XX w. w radiu puszczano piosenki znane dobrze i dziś, jak np. „Ta ostatnia niedziela” Mieczysława Fogga, „Miłość Ci wszystko wybaczy” Hanka Ordonówny, czy „Umówiłem się z nią na dziewiątą” Eugeniusza Bodo. Promowano również kulturę ludową, a podczas audycji prezentowały się kapela z różnych regionów II RP. Polskie Radio przeprowadzało transmisje Międzynarodowych Konkursów Pianistycznych im. Fryderyka Chopina. Konkursy odbywały się co pięć lat w Filharmonii Narodowej w Warszawie, a pierwszy miał miejsce w 1927 r.

Ważnym elementem kultury masowej były również kino. W latach II RP powstawały filmy o tematyce patriotycznej, adaptowano powieści i eposy polskich autorów, produkowano również komedie i melodramaty. Powieść Gabrieli Zapolskiej „Moralność Pani Dulskiej” posłużyła za kanwę pierwszego polskiego filmu dźwiękowego.

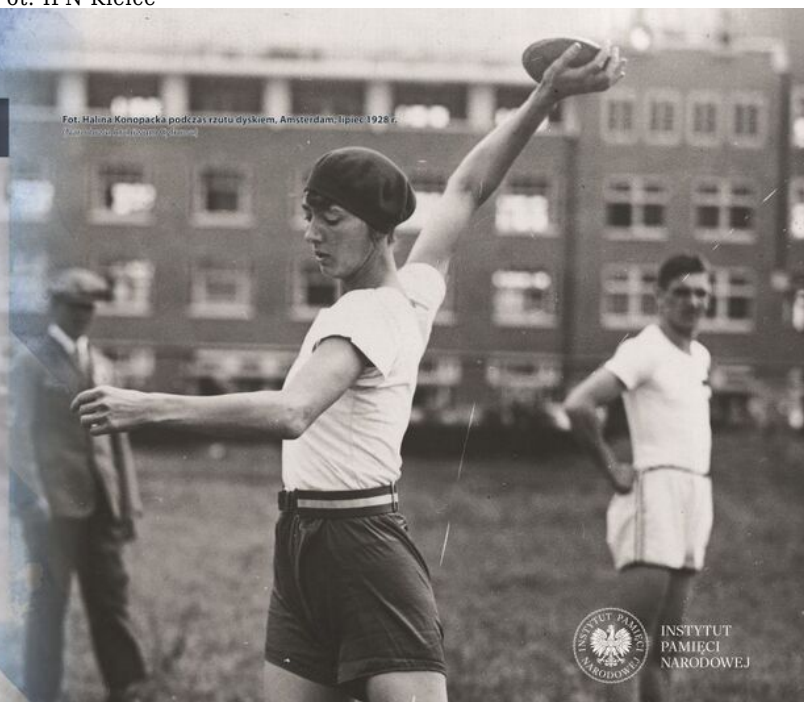
Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

Sportowe triumfy

Pojawienie się Polski wśród państw niepodległych umożliwiło polskim sportowcom reprezentowanie swojego kraju pod białą-czerwoną flagą. Pierwsza taka szansa nadarzyła się w marcu 1919 r., kiedy Polska otrzymała zaproszenie do udziału w Letnich Igrzyskach Olimpijskich w Antwerpii, mających się odbyć rok później. Polscy sportowcy niestety nie wzięli udziału w zawodach z powodu toczącej się wojny z bolszewicką Rosją. Dopiero cztery lata później, na Igrzyskach w Paryżu, Polacy sięgnęli po pierwsze olimpijskie medale w historii. Wówczas reprezentacja kolarzy torowych zdobyła srebro, a jeździec Adam Królikiewicz brąz. Pierwszy złoty medal dla Polski wywalczyła w 1928 r. Halina Konopacka, ustanawiając rekord świata w rzucie dyskiem na Igrzyskach w Amsterdamie. Cztery lata później, w Los Angeles, po mistrzostwo olimpijskie sięgnęli biegacze: Stanisława Waśkiewicz i Janusz Kusociński. W czasach dwudziestolecia międzywojennego polscy olimpijczycy zdobyli dwadzieścia medali.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się już wtedy piłka nożna, a reprezentacja Polski w tej dyscyplinie zagrała po raz pierwszy na Mistrzostwach Świata w 1938 r. Odpadła wówczas po pierwszym meczu, przegranym 6:5 z Brazylią, który przeszedł do historii mundialu. Sport stał się ważną dziedziną życia dla obywateli II RP, o czym może świadczyć przyznanie w latach 30. XX w. 800 tys. Państwowych Odznak Sportowych za wykazanie się sprawnością fizyczną. Z każdym rokiem przybywało nowych stowarzyszeń sportowych, boisk do gry, pływalni, czy hal gimnastycznych.

Fot. Halina Konopacka podczas rzutu dyskiem, Amsterdam, lipiec 1928 r.
Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Prezentacja „Osiągnięcia II Rzeczypospolitej”. Fot. IPN Kielce

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kielce

Kielce

II Rzeczypospolita

Przystanek Historia